

شناسایی موانع موثر در اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده در ایران (براساس قانون مالیات بر ارزش افزوده)

هانیه کشتار رجیبی^۱ - محمدتقی ضیایی بیگدلی^۲

چکیده

تحقیق حاضر تحت عنوان «شناسایی موانع موثر در اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده» با تدوین فرضیاتی چون عدم اطلاع رسانی کافی، ضعف نرم افزار مناسب، پیچیدگی سازمان امور مالیاتی و عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی و با هدف شناسایی موانع اجرایی موثر در جهت رفع آن‌ها و کمک به بهبود این سیستم انجام شده است. روش بکار رفته در این پژوهش توصیفی پیمایشی با هدف کاربردی است که از طریق بررسی‌های میدانی انجام پذیرفته است. برای جمع آوری اطلاعات نیز از پرسشنامه با مقیاس پنج گزینه ای لیکرت استفاده شده است و روایی پرسشنامه از طریق بررسی محتوایی توسط صاحب نظران تأیید گردید و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ صورت گرفته است که با میزان (با میزان ۰/۷۸۶) مورد تأیید قرار گرفت. نمونه گیری نیز بصورت تصادفی ساده بوده است. تحقیق حاضر در حوزه استان تهران پیاده شده و جامعه آماری این تحقیق نیز ۱۰۸ نفر از کارکنان امور مالیاتی که متصدیان اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده میباشند در نظر گرفته شده است و تعداد ۸۰ نفر از مودیان هستند، تعداد نمونه نیز بر اساس جدول مورگان میباشند. نتایج تحقیق نشان داد که، پیچیدگی سازمان امور مالیاتی، عدم اطلاع رسانی کافی، ضعف نرم افزار مناسب، عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی بر اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده موثرند و مشخص گردید عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی و عدم اطلاع رسانی کافی نسبت به ضعف نرم افزار بیشتر مانع اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می گردند.

واژگان کلیدی: مالیات بر ارزش افزوده، ماموران مالیاتی، سازمان امور مالیاتی

^۱دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، گرایش مالی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

^۲استادیار گروه مدیریت دانشگاه علامه خوارزمی

مقدمه

یکی از تحولات گسترده‌ای که از حدود چهار دهه پیش به این طرف، نظام مالیاتی بسیاری از کشورها را تحت تأثیر خود قرار داده، معرفی و استقرار مالیات بر ارزش افزوده در آن کشورها است.

مالیات بر ارزش افزوده یک سیستم مالیاتی خود سنج است که در آن وظیفه تشخیص مالیات به خود مؤدیان مالیاتی واگذار شده است، لذا کار اصلی مأموران سازمان مالیاتی - که بازدید و نظارت را برعهده دارند - بررسی دقت گزارش تاجر در مورد محاسبه مالیات متعلقه یا مالیات قابل استرداد است. (تالبوت، ۱۹۸۲)

تا پایان دهه ۶۰ میلادی، مالیات بر ارزش افزوده تنها در هشت کشور اجرا شده بود، پس از آن، این نظام مالیاتی سرعت گرفت؛ بطوریکه فقط در دهه ۹۰ میلادی، ۷۲ کشور به مجموعه قبلی اضافه شدند، این روند رو به رشد در چهار سال آغازین دهه ۲۰۰۰ میلادی نیز ادامه داشت و تا سال ۲۰۰۴ تعداد آنها به ۱۳۶ کشور رسید و این امر به تنهایی بیانگر آنست که اجرای مالیات بر ارزش افزوده در کشورهای با ویژگیهای گوناگون اقتصادی؛ از کشورهای توسعه یافته گرفته تا کشورهای جهان سوم و کمتر توسعه یافته چون اتیوپی، اوگاندا، بنین، ورکینافاسو، تانزانیا و... نتیجه موفقیت آمیز داشته است. (مریم حدادی و همکاران، ۱۳۸۵)

امروزه هر دولتی به منظور بهبود و ثبات ساختار اقتصادی خودش، نیازمند به منابع درآمدی پایدار و دائمی است که بتواند موفقیت آن را در برنامه ریزی و سیاست گذاریهای بلند مدت افزایش دهد. این منابع مالی از محل درآمدهای مالیاتی و همچنین درآمدهای غیر مالیاتی تامین می‌شود. در این راستا مالیات به عنوان یک منبع دائمی و قابل پیش بینی همواره مورد توجه دولتمردان قرار گرفته است. (پژویان و رشتی، ۱۳۸۵، ۱۷)

قانون مالیات بر ارزش افزوده در اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۷ در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی تصویب گردید و با شرط اجرای پنج سال به صورت آزمایشی در خرداد ماه سال ۱۳۸۷ به تأیید شورای نگهبان رسید و پس از ابلاغ آن در تیرماه ۱۳۸۷ از طرف رئیس جمهور به وزارت امور اقتصادی و دارائی قابلیت اجرا یافت. اجرای سریع قانون مالیات بر ارزش افزوده، بلافاصله پس از تصویب آن و عدم تأمین زیرساختهای اجرایی قانون توسط سازمان مجری باعث بروز اعتراضاتی از سوی برخی اصناف، اتحادیه ها، صادرکنندگان و فعالین اقتصادی گردید که یکی از دلایل عمده این اعتراضات عدم آگاهی افراد جامعه بخصوص فعالان اقتصادی از محتوای قانون بود. و این مسئله باعث ایجاد تورم کاذب در سطح بازار شد و این مسئله مجریان این قانون را مجبور به یک عقب نشینی تاکتیکی در اجرای قانون شد و باعث شد که این قانون در مرحله اولیه اجرا به تعلیق در آید.

بررسی‌های صورت گرفته در خصوص درآمدهای مالیاتی نشان می‌دهد که شکاف قابل توجهی میان ظرفیت بالقوه و بالفعل مالیاتی وجود دارد که می‌توان با اتخاذ تدابیری در جهت اصلاح نظام مالیاتی مدرن (مالیات بر ارزش افزوده) وصولی‌های مالیاتی را افزایش داده و اتکای درآمدهای دولت به مالیات را بهبود بخشید. براین اساس لازم است ضمن پرداختن به موانع موجود در اجرای مالیات بر ارزش افزوده و اتخاذ روش‌ها و تدابیری در جهت رفع آنها، در پی شناخت این نظام مالیات بود تا در صورت معقول بودن مورد استفاده قرار گیرد. (کمیجانی، ۱۳۷۴، ۱۷)

علمای علوم سیاسی در ابتدای قرن نوزدهم معتقد بوده اند که مالیات یک کمک داوطلبانه است که اشخاص به میل و رغبت خود و در مقابل استفاده ای که از دستگاه حکومت می‌نمایند به آن دستگاه می‌پردازند بنابراین شرط اساسی در مالیات آنست که قبلا مورد موافقت مودیان مالیاتی قرار گرفته باشد و

پذیرفته و پیش شرط عضویت در این جامعه قرار گرفت. به تدریج کشورهایی که از آمریکای لاتین، آسیا و آفریقا نیز به جمع کشورهای پذیرنده مالیات بر ارزش افزوده اضافه شدند، به طوریکه تا سال ۱۹۹۰ بیش از ۵۵ کشور جهان این نظام مالیاتی را پذیرفتند و تا پایان قرن ۲۰ میلادی تعداد آنها به ۱۰۰ کشور رسید (کنوسن، ۱۹۹۰، ۷۴)

در کشور ما در سال ۱۳۶۶ لایحه مالیات بر ارزش افزوده برای نخستین بار مجلس شورای اسلامی گردید، لایحه مزبور در کمیسیون اقتصادی مجلس مورد بررسی قرار گرفته که در شور اول تصویب و در شور دومهم ۶ ماده آن به تصویب رسید اما به دلیل اجرای سیاست تثبیت قیمت‌ها و مشکلات اقتصادی ناشی از جنگ تحمیلی، با تقاضای دولت از دستور کار مجلس خارج شد. (طهماسبی و بوستانی، ۱۳۸۳، ۲۱-۲۵)

بررسی ساختار اقتصاد ایران بیانگر این واقعیت است که درآمدهای حاصل از فروش نفت و گاز از اقلام عمده تشکیل دهنده درآمدهای دولت هستند. در سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷ سهم درآمدهای نفتی از کل درآمدهای دولت به طور متوسط معادل ۴۴ درصد بوده است. در دوره مذکور سهم درآمدهای مالیاتی از کل درآمدها حدود ۳۷ درصد بوده و بقیه درآمدهای دولت از محل سایر درآمدهای غیر مالیاتی و فروش نفت و گاز تأمین شده است. وابستگی بالای اقتصاد ایران به درآمدهای نفتی و نوسان شدید بهای نفت در بازارهای جهانی به عنوان یک عامل برون‌زا در تعیین سطح درآمدهای نفتی، بی‌ثباتی کل درآمدهای دولت را طی دهه‌های گذشته به همراه داشته است. ازسوی دیگر به دلیل پایین بودن سهم درآمدهای مالیاتی در تأمین مخارج دولت و همچنین ناکافی بودن و بی‌ثباتی درآمدهای غیر مالیاتی، بودجه دولت در سال‌های مختلف، با کسری مواجه شده است. کسری بودجه در بلندمدت و استقراض از بانک مرکزی جهت تأمین آن

آنان با میل و رغبت خود مستقیماً یا بوسیله نمایندگانی که انتخاب نموده اند رضایت خود را نسبت به پرداخت آن اعلام نموده باشند. (پیرنیا، ۱۳۵۵، ۴۴)

امیل دوژیان می‌گوید: مالیات عبارت است از قسط بیمه‌ای است که افراد می‌پردازند تا با اطمینان از حقوقشان بهره‌مند گردند. (کوزه‌گر و کالجی، ۱۳۸۳، ۱۲)

یکی از مهمترین منابع درآمدی هر دولتی، منابع درآمدهای مالیاتی آن کشور می‌باشند که در کشور ما ایران هم، چند سالی است که مورد توجه خاص قرار گرفته است (نوریخس، ۱۳۸۸، ۱۱۷)

مالیات سهمی است که به موجب اصل تعاون ملی بر وفق مقررات، هریک از سکنه کشور موظف است که از ثروت و درآمد خود به منظور تأمین هزینه‌های عمومی و حفظ منافع اقتصادی یا سیاسی یا اجتماعی کشور به قدرت و توانایی خود به دولت بپردازد. (نقی تبار، ۱۳۸۰، ۹)

مالیات بر ارزش افزوده برای نخستین بار توسط فون زیمنس در سال ۱۹۱۸ به منظور فائق آمدن بر مسائل مالی کشور آلمان پس از جنگ جهانی اول طرح ریزی گردید. و پس از آن پیشنهادهای دیگری برای کاربردی کردن این مالیات ارائه شد. برای مثال آدامز (۱۹۲۱) روش اعتباری را برای اجرای این مالیات پیشنهاد کرد. (ایبریل و همکاران، ۲۰۰۱، ۴)

اولین بار مالیات بر ارزش افزوده در فرانسه (۱۹۴۸) به اجرا درآمد. این مالیات در بدو اجرا تنها تولیدات کارخانه‌ای را پوشش می‌داد و برای مالیات‌های پرداخت شده روی خریدهای سرمایه‌ای، اعتباری در نظر گرفته نمی‌شد. در سال ۱۹۵۴ و در پی اصلاح سیستم مالیات بر فروش، فرانسه مالیات بر ارزش افزوده از نوع مصرف را اعمال کرد (طهماسبی و همکاران، ۱۳۸۳، ۴)

در سال ۱۹۶۶ تلاشی جدی در هماهنگ‌سازی و اجرای مالیات بر ارزش افزوده در جامعه اروپا صورت

و همچنین تزریق درآمدهای ارزی ناشی از فروش نفت به اقتصاد کشور، خود باعث تشدید تورم در اقتصاد ایران شده که این موضوع سر منشأ پیدایش مشکلات دیگری در بخش‌های مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور است. یکی از مسائل مهم اقتصادی کشور کنترل مخارج دولت است زیرا حتی با رشد درآمدهای مالیاتی متناسب با شرایط و پتانسیل‌های اقتصادی و عدم کنترل هزینه‌های دولت، نظام مالیاتی قادر به تامین هزینه‌های یاد شده از محل درآمدهای مالیاتی نخواهد بود.

مسئله بعدی این است که اگر بنا را بر افزایش درآمدهای مالیاتی بگذاریم، نظام مالیاتی، نرخ‌های مالیاتی و قوانین مالیاتی چگونه باید اصلاح شوند تا ضمن افزایش درآمدهای مالیاتی، مانع از پرهزینه تر شدن محیط کسب و کار و گسترش اقتصاد غیررسمی گردد. یکی از راه حل‌های مناسب و آزموده در اکثر کشورهای جهان انتخاب و یا جایگزین کردن نظام‌های مالیاتی مدرن با بیشترین کارایی و کمترین محدودیت (اخلال در فضای کسب و کار)، بجای نظام‌های مالیاتی سنتی است. بعبارت دیگر استقرار نظام مالیاتی که بتواند علاوه بر تحقق اهداف موردنظر در کسب درآمدهای مالیاتی، متناسب با ظرفیت‌های اقتصادی، قادر به توزیع عادلانه بار مالیاتی بین فعالان اقتصادی باشد. با توجه به مسائل مطرح شده، تحول نظام مالیات ستانی از محورهای اساسی اصلاح ساختار اقتصادی کشور خواهد بود.

استقرار نظام مالیات بر ارزش افزوده در این راستا و با هدف ایجاد شرایط و بسترهای قانونی اجرای سیاست‌های ذکر شده برای ایجاد تحول در نظام مالیاتی طراحی شد. در تقسیم بندی‌های مالیاتی، مالیات بر ارزش افزوده از نوع مالیات‌های غیرمستقیم است. پایه مالیاتی در مالیات بر ارزش افزوده مصرف بوده و این نوع از نظام مالیاتی دارای قابلیت‌های قابل توجهی مانند شفاف سازی فرآیندها و معاملات اقتصادی، ایجاد

بانک‌های جامع اطلاعات اقتصادی، تقویت سیستم‌های نظارتی در مراحل مختلف واردات، صادرات، تولید، توزیع کالاها و خدمات و همچنین مصرف، کاهش بار مالیاتی تولید، بالا بردن انگیزه صادرات و... است.

مالیات یکی از ابزارهای سیاست مالی دولت‌ها در مجموعه سیاست‌های اقتصادی آنها هستند. با نظری به مکاتب مختلف اقتصادی، در می‌یابیم که کلاسیک‌ها که معتقد به عدم دخالت دولت در اقتصاد بودند به تامین مخارج عمومی از محل درآمدهای مالیاتی در حدی که تعادل بودجه حفظ شود، معتقد بودند. از طرفی در الگوی کینزی‌ها سیاست‌های مالی انبساطی نقش اصلی را در ایجاد تحرک اقتصادی ایفا می‌نمودند (پور مقیم، ۱۳۸۴، ۱۵۶).

از آنجایی که مالیات بر ارزش افزوده یک مالیات مدرن است، اجرای آن به بهبود فناوری و بهره‌وری از طریق اتوماسیون اداری در سیستم مالیاتی و حسابداری مالیاتی کمک شایانی خواهد کرد. (دفتر اطلاع رسانی سازمان امور مالیاتی، ۱۳۸۷، ۸۵)

آنجایی که مالیات بر ارزش افزوده در دنیای واقعی، نمی‌تواند بر تمام کالاها وضع شود، در نتیجه قیمت کالاهایی که مالیات بر آنها وضع شده است، در مقایسه با کالاهایی که مالیات بر آنها وضع نشده بالا می‌رود و این تغییر در قیمت‌های نسبی در تصمیمات خانوارها در مورد خرید کالاها اثر می‌گذارد، در نتیجه تصمیمات موسسات در مورد تولید کالاها نیز تحت تاثیر قرار می‌گیرد (نادران و صدیقی، ۱۳۸۶، ۶۰)

مالیات بر ارزش افزوده نوعی مالیات غیر مستقیم عام بر عموم کالاها و خدمات (مگر موارد معاف) است که به صورت چند مرحله ای از اضافه ارزش کالاهای تولید شده (ارزشی که در هر مرحله به ارزش کالا افزوده می‌شود) یا خدمات ارائه شده در مراحل مختلف تولید و توزیع اخذ می‌شود. (قریشی، ۱۳۷۸،

الف (پیچیدگی

ب (عدم اطلاع رسانی کافی و مناسب

پ (عدم آموزش کافی ماموران

ت (ضعف نرم افزار مناسب

با توجه به متغیرهای بیان شده مدل مفهومی شناسایی موانع موثر بر اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده پیشنهاد می گردد

پیشینه تحقیق

مطالعات گسترده و فراوانی توسط کشورهای صورت گرفته است. پژوهشهای انجام شده، عمدتاً در حوزه شناخت آثار اقتصادی مالیات بر ارزش افزوده و نیز تبیین روشهای اجرای آن در برخی از کشورها بوده است. از برجسته ترین آنها می توان به کتاب مالیات بر ارزش افزوده نوشته «آلن تیت» اشاره نمود. این کتاب تقریباً کاملترین و جامع ترین متن در مورد مالیات بر ارزش افزوده میباشد که در آن ساختار کلی مالیات بر ارزش افزوده و اثرات مختلف این نظام مالیاتی بر روی اقتصاد مورد بررسی قرار گرفته و در بخش انتهایی کتاب، با استفاده از تجربیات کشورهای مختلف، به چگونگی اداره و اجرای مالیات بر ارزش افزوده پرداخته است.

استقرار نظام مالیات بر ارزش افزوده در ایران، یک تحول در نظام مالیاتی کشور محسوب می شود. این تحول، انتظارات و خواسته های دولت و مؤدیان مالیاتی و سایر ذینفعان را دگرگون کرده و مدیریت تشکیلات مالیاتی را در معرض مسائل جدید قرار می دهد. برای استقرار این نظام مالیاتی، فراهم آوردن یک بستر مناسب از مهمترین و دشوارترین طرحهای مدیریتی تشکیلات مالیاتی است که در صورت سوء مدیریت، ممکن است عملکرد کلی دستگاه مالیاتی را مختل نماید، از این رو، شناسایی موانع موثر بر اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده ضروری می باشد. در این پژوهش کوشش شده است، موانع موثر بر اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده شناسایی و ارائه گردد.

مدل مفهومی پژوهش

متغیرهای تحقیق حاضر شامل متغیرهای زیر می باشد:

- متغیر وابسته: متغیر وابسته متغیری است که تحت تاثیر متغیر مستقل می باشد که در این تحقیق متغیر وابسته اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده است.
- متغیر مستقل: متغیر مستقل متغیری است که بر متغیر وابسته تاثیر می گذارد و مستقل از آن است. متغیرهای مستقل این تحقیق عبارتند از:

شکل شماره ۱: مدل مفهومی پژوهش

این مدل محقق ساخته و برگرفته از مقاله: Applied General-Equilibrium Models of Taxation and

International Trade: An Introduction and survey/1984 می باشد.

- نورانی و توتون چی ملکی (۱۳۸۹) در مقاله ای با عنوان بررسی برخی از چالش‌ها و موانع اجرا قوانین مالیات بر ارزش افزوده در ایران، سعی نموده ضمن بیان عملکرد نظام مالیاتی و ضرورت اصلاح آن، مختصری از فرآیند تصویب و اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده، برخی از چالش‌های اجرایی قانون مذکور بصورت مطالعه موردی در رابطه با فعالان صنف طلا و جواهر و نقره مورد بررسی قرار بگیرد.
- نادران (۱۳۸۴) در گزارش تحقیقی خود با عنوان راهکارهای مناسب برای افزایش درجه توفیق مالیات بر ارزش افزوده در ایران، ابزارها و امکانات و بستر سازی‌های لازم در عرصه اقتصاد جهت توفیق بیشتر اجرای مالیات بر ارزش افزوده در ایران را مورد بررسی قرار داده و نتیجه گرفته است اجرای این مالیات به صورت فوری و کوتاه مدت، در ایران مناسب نیست و نیازمند یک برنامه ریزی میان مدت می‌باشد.
- طهماسبی و همکارانش (۱۳۸۳) در تحقیقی که به منظور آشنایی با نظام مالیات بر ارزش افزوده و تبیین آثار و پی آمدهای اجرای این نظام مالیاتی در کشور انجام داده اند و نتیجه گیری نموده اند که نظام مالیات بر ارزش افزوده با اهداف متنوعی در کشورهای مختلف اجرا شده است و در برخی از کشورها، علیرغم درآمد ناچیز ناشی از اجرای آن، حصول به یک سیستم جامع اطلاعاتی از مبادلات اقتصادی، مدنظر بوده است.
- طیب نیا و تیموری (۱۳۸۳) در پژوهشی با عنوان بررسی اثرات احتمالی اجرای مالیات بر ارزش افزوده بر تورم یا نا برابری، ضمن مروری بر ادبیات موضوع و تجربیات، اثرات احتمالی اجرای مالیات بر ارزش افزوده در ایران بر تورم را بررسی نموده و نتیجه گرفته اند که اثر مالیات بر ارزش افزوده بر روی نرخ تورم، یک اثر یکباره است و ظرفیت تداوم افزایش قیمت‌ها را ندارد.
- «لیلیام ابریل» در مقاله جذابیت مالیات بر ارزش افزوده، اجرا مالیات بر ارزش افزوده را بررسی و نتیجه گیری نموده است که کشورها با شرایط اقتصادی مختلف به اجرای نظام مالیات بر ارزش افزوده روی آورده اند. از مهمترین این تحقیقات بشرح زیر است:
- غلامی (۱۳۹۳) در مقاله ای با عنوان بررسی نظام مالیات بر ارزش افزوده در ایران و کشورهای منتخب به منظور دستیابی به نقشه راه جهت اصلاح قانون مالیات بر ارزش افزوده و رویه‌های اجرایی آن در ایران بررسی مؤلفه‌های اجرایی نظام مالیات بر ارزش افزوده در ۲۲ کشور مجری مالیات مزبور و مقایسه تطبیقی آن با ایران مدنظر قرار گرفته است. یافته‌ها حاکی از آن است که مالیات بر ارزش افزوده در ایران همانند کشورهای منتخب از نوع مصرفی و مبتنی بر اصل مقصد است.
- نبی زاده و لولکلابی (۱۳۹۳) تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر متقابل تورم و مالیات بر ارزش افزوده در اقتصاد ایران از طریق بررسی میزان تأثیر شاخص‌های تورم بر میزان مالیات بر ارزش افزوده و نیز بالعکس آغاز کرد. در نهایت مشخص گردید میان ۲ متغیر یاد شده یعنی تورم و مالیات بر ارزش افزوده رابطه معنادار و متقابل وجود دارد و در نهایت تا حدی آثار یکدیگر را خنثی می‌نمایند.
- دانشفرد، زنگنه، زارعی (۱۳۹۰) در مقاله موانع قانون گرایی در ایران (موانع اجرایی قانون مالیات بر ارزش افزوده (به بررسی موانع اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده با توجه به گذشت سه سال از اجرای آن در ایران می‌پردازد، بدین منظور دو دسته عوامل درونی و بیرونی مشتمل بر عواملی که از درون سازمان و متن قانون بر اجرای آن مؤثرند و عواملی که خارج از سازمان مجری و متن قانون بر اجرای آن مؤثرند به عنوان متغیرهای مستقل و اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است.

روش پژوهش

انتخاب روش پژوهش بستگی به هدف ما، ماهیت پژوهش و امکانات اجرایی آن دارد. بنابراین هنگامیکه میتوان در مورد نوع روش تحقیق تصمیم گیری نمود که ماهیت موضوع پژوهش، هدفها و وسعت دامنه تحقیق مشخص شده باشد. (نادران و سیف نراقی، ۱۳۷۶)

این پژوهش بر اساس هدف کاربردی و براساس شیوه گرد آوری دادهها توصیفی و از شاخه پیمایشی است. تحقیق از آن جهت کاربردی است که نتایج حاصل از آن در فعالیتهای سازمانی بکار گرفته می شود. (دلاور، ۱۳۷۴)

ابزار گردآوری دادهها

در این تحقیق جهت جمع آوری دادههای مورد نیاز، از یک پرسشنامه متشکل از ۲۱ پرسش استفاده شده است که جهت پاسخگویی در اختیار نمونه آماری قرار گرفته است.

در این پژوهش برای گزینش سوالهایی که عامل بخصوصی را می سنجد، بهترین مجموعه آن است که ضریب همبستگی درونی آنها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای تعیین اعتبار پرسشنامه استفاده می شود. آلفا کرونباخ بدست آمده از طریق نرم افزار Spss از پرسشنامه برابر ۰.۷۸۶ می باشد. که نشان می دهند پایایی بالای این پرسشنامه و قابلیت اعتماد به آن است.

فنون تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل دادهها در آمار استنباطی از روش همبستگی مورد استفاده قرار گرفته است، رابطه همبستگی به بررسی ارتباط بین دو یا چند متغیر پرداخته و ضریب آن را محاسبه می نماید. همبستگی بین متغیرها ممکن است مثبت یا منفی باشد. برای انجام آزمون فرضیهها ابتدا از آزمون همبستگی استفاده شده است و پس از آن از آزمون معنی داری از

آزمون رگرسیون و سپس برای تأیید ضریب رگرسیون از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است.

جامعه آماری

در این تحقیق متناسب با موضوع پژوهش بدلیل اینکه قانون مالیات بر ارزش افزوده، در رابطه با اجرا با دو گروه سر و کار دارد. ایجاب می کند که در این تحقیق دو جامعه آماری را مورد مطالعه قرار دهیم.

جامعه آماری اول: کارشناسان و ماموران مالیاتی اداره امور مالیاتی تهران بعنوان مجریان نظام مالیاتی می باشند که ۱۰۸ نفر می باشند که از طریق جدول مورگان بدست آمده است.

جامعه آماری دوم: مودیان مالیاتی می باشند که در مجموع ۸۰ نفر هستند، که از طریق جدول مورگان بدست آمده است.

سوالات پژوهش

این پژوهش دارای یک سوال اصلی زیر است:
چه موانعی بر سر راه اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده در تهران وجود دارد؟

- و همچنین سوالات فرعی زیر نیز مطرح می باشد:
- آیا عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی باعث کاهش امکان اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می شود؟
- آیا ضعف اطلاع رسانی از طرف سازمان امور مالیاتی بر اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده موثر است؟
- آیا ضعف نرم افزار مناسب بر اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده موثر است؟
- آیا پیچیدگی سازمان امور مالیاتی در اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده موثر است؟

اهداف تحقیق

هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی موانع موثر بر اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد. در این پژوهش اهداف زیر بعنوان اهداف فرعی در نظر گرفته شده است:

۱. شناخت مسائلی که بعلت پیچیدگی در سازمان امور مالیاتی در زمینه اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده ایجاد می‌شود و ارائه راه حل.
۲. شناخت وضعیت موجود قانون مالیات بر ارزش افزوده در کشور
۳. شناسایی و بیان عواملی که بر اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده در ایران موثر است
۴. کمک به رفع موانع و مشکلات احتمالی بر سر راه مالیات بر ارزش افزوده
- اولویت بندی عواملی که بر اجرا قانون مالیات بر ارزش افزوده اثر دارد.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی: موانعی بر سر راه اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده در تهران وجود دارد.

فرضیه فرعی:

- ضعف اطلاع رسانی کافی و مناسب از طرف سازمان امور مالیاتی باعث کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود.
- عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی از طرف سازمان امور مالیاتی باعث کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود.
- ضعف نرم‌افزار مناسب باعث کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود.
- پیچیدگی سازمان امور مالیاتی باعث کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود.

یافته‌ها پژوهش

در این بخش از تجزیه و تحلیل آماری به بررسی چگونگی توزیع نمونه آماری از حیث متغیرهایی چون تجربه و سابقه کاری، تحصیلات و سن پرداخته می‌شود.

یافته‌های توصیفی

کارشناسان مالیاتی

مطابق اطلاعات بدست آمده ۲۵ درصد از کارشناسان و ماموران مالیاتی دارای سابقه کاری بین ۱۰-۱ سال، ۵۳/۷۱٪ بین ۲۰-۱۱ سال و ۲۱/۲۹٪ بین ۲۱-۳۰ سال می‌باشند. آنچه بر می‌آید این است که بیشتر کارکنان مورد مطالعه دارای سابقه بین ۱۱-۲۰ سال بوده اند و این بیانگر این است که با اینکه اجرای مالیات بر ارزش افزوده در چند سال اخیر اجرایی شده بنظر می‌رسد بیشتر کارکنان بخش مالیات بر ارزش افزوده از سایر بخش‌های امور مالیاتی به این بخش منتقل شده اند. همچنین ۵۶٪ دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم و دیپلم، ۱۳/۸۹٪ دارای مدرک فوق دیپلم، ۷۲٪ دارای مدرک لیسانس و ۳۳/۸٪ فوق لیسانس و بالاتر می‌باشند. در رابطه با سن کارشناسان نیز ۲۴/۰۷٪ بین ۲۰-۳۰ سال، ۵۶/۳۰٪ بین ۳۱-۴۰ سال، ۳۲/۴۱٪ بین ۴۱-۵۰ سال و ۱۲/۹۶٪ نیز بین ۵۱-۶۰ سال می‌باشند.

مودیان مالیاتی

مطابق اطلاعات بدست آمده ۲۸/۷۵ درصد از کارشناسان و ماموران مالیاتی دارای سابقه کاری بین ۱۰-۱ سال، ۴۵ درصد بین ۲۰-۱۱ سال و ۱۷/۵ درصد بین ۲۱-۳۰ سال و ۸/۷۵ درصد بالاتر می‌باشند. همچنین ۴۶،۲۵٪ دارای مدرک تحصیلی زیر دیپلم و دیپلم، ۱۸،۷۵٪ دارای مدرک فوق دیپلم، ۳۰ درصد دارای مدرک لیسانس و ۵٪ فوق لیسانس و بالاتر می‌باشند. در رابطه با سن کارشناسان نیز ۲۰ درصد بین

خیلی کم به این معنی است که متغیر مورد نظر دارای کمترین تاثیر ممکن در متغیر وابسته می‌باشد و بقیه پاسخ‌ها در این طیف قرار می‌گیرند. همچنین برای تحلیل آماری بهتر نتایج تحقیق و سنجش بهتر اثر عوامل، مقیاس ترتیبی لیکرت درجه متوسط بعنوان میانگین (یعنی عدد ۳) تعریف شده است در نتیجه پاسخ خیلی زیاد بعنوان عدد ۵، پاسخ زیاد بعنوان عدد ۴، پاسخ متوسط بعنوان عدد ۳ (یا میانگین پاسخ‌ها)، پاسخ کم بعنوان عدد ۲ و پاسخ خیلی کم بعنوان عدد ۱ تعریف شده‌اند.

با توجه به جدول فوق در رابطه با موانع موثر در اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده، میانگین عدم اطلاع رسانی کافی و مناسب سازمان امور مالیاتی برابر با ۴۵.۲۰، میانگین ضعف نرم‌افزار مناسب برابر با ۹۴.۱۷، میانگین عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی برابر با ۴۹.۱۹ و همچنین میانگین پیچیدگی سازمان امور مالیاتی برابر با ۳۸.۱۸ می‌باشد که در این بین عدم اطلاع رسانی کافی و مناسب بیشترین میانگین و پیچیدگی سازمان امور مالیاتی مربوط به اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده کمترین میانگین را دارا می‌باشند.

۲۰-۳۰ سال، ۲۵/۳۶ درصد بین ۳۱-۴۰ سال، ۳۰ درصد بین ۴۱-۵۰ سال و ۱۳/۷۵ درصد نیز بین ۵۱-۶۰ سال می‌باشند.

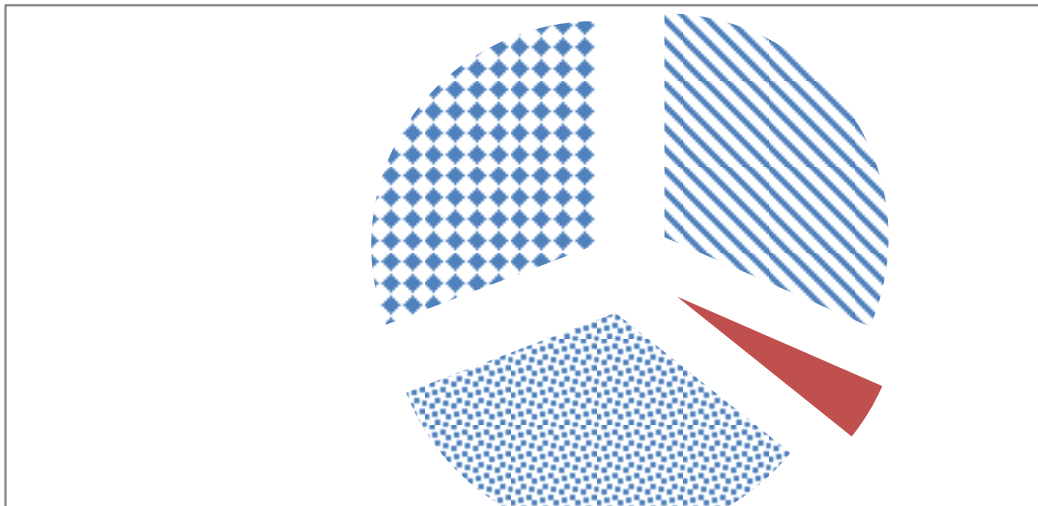
نتایج تحلیل داده‌ها

در این تحقیق جهت جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، از یک پرسشنامه متشکل از ۲۱ پرسش استفاده شده است که جهت پاسخگویی در اختیار پاسخ دهندگان قرار گرفت است. در این تحقیق جهت جمع‌آوری داده‌ها از یک پرسشنامه ۲۱ سوال استفاده شده است که سوالات ۱ تا ۵ مربوط به سنجش عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی، سوالات ۶ تا ۱۰ مربوط به سنجش ضعف اطلاع رسانی سازمان امور مالیاتی، سوالات ۱۱ تا ۱۳ مربوط به سنجش ضعف نرم‌افزار مناسب امور مالیاتی و ۱۴ تا ۲۱ مربوط به سنجش پیچیدگی سازمان امور مالیاتی می‌باشد.

در این تحقیق جهت رتبه بندی پاسخ‌های پرسشنامه، از مقیاس رتبه بندی پنج سطحی لیکرت استفاده شده است. این پنج سطح بصورت خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم انتخاب شده است. پاسخ خیلی زیاد به این معنی است که متغیر مورد نظر دارای بیشترین تاثیر ممکن در متغیر وابسته بوده و پاسخ

جدول (۱): نتایج آزمون فرضیات پژوهش

انحراف معیار	میانگین	فرضیات
۲/۹۷	۱۹/۴۹	فرضیه اول: ضعف اطلاع رسانی کافی و مناسب از طرف سازمان امور مالیاتی باعث کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود.
۲/۵۸	۲۰/۴۵	فرضیه دوم: عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی از طرف سازمان امور مالیاتی باعث کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود.
۶/۵۳	۱۷/۹۴	فرضیه سوم: پیچیدگی سازمان امور مالیاتی باعث کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود.
۳/۳۷	۱۸/۳۸	فرضیه چهارم: ضعف نرم‌افزار مناسب باعث کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود.

توزیع داده‌ها:

کارشناسان مالیاتی

نرمال بودن توزیع داده‌ها بوسیله آزمون کولموگروف - اسمینرف بررسی شد. مقدار آماره بدست آمده برابر با ۰/۰۴۶ بوده ایت که در سطح ۰/۰۵ معنی دار می‌باشد. بنابراین نوع آماره استنباطی که در این تحقیق مورد استفاده قرار خواهند گرفت، پارامتریک خواهند بود.

جدول ۳: آزمون کولموگروف - اسمینرف برای نرمال

بودن داده‌های مربوط به مودیان مالیاتی		
آماره	درجه آزادی	معنی‌داری
۰/۰۰۴	۱۰۹	۰/۰۹۶

آزمون فرضیات

آزمون فرضیه یک

برای انجام این فرضیه ابتدا از آزمون همبستگی استفاده شده است پس از معنی‌داری از آزمون رگرسیون و سپس برای تأیید ضریب رگرسیون از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده شد. (جدول شماره ۴)

جدول ۲: آزمون کولموگروف - اسمینرف برای نرمال

بودن داده‌های مربوط به کارشناسان مالیاتی		
آماره	درجه آزادی	معنی‌داری
۰/۰۴۶	۸۰	۰/۱۳۷

مودیان مالیاتی

نرمال بودن توزیع داده‌ها بوسیله آزمون کولموگروف - اسمینرف بررسی شد. مقدار آماره بدست آمده برابر با ۰/۰۰۴ بوده ایت که در سطح ۰/۰۵ معنی دار می‌باشد. بنابراین نوع آماره استنباطی که در این تحقیق مورد استفاده قرار خواهند گرفت، پارامتریک خواهند بود.

آزمون فرضیه دوم

برای انجام این فرضیه ابتدا از آزمون همبستگی استفاده شده است پس از معنی‌داری از آزمون رگرسیون و سپس برای تأیید ضریب رگرسیون از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده شد. (جدول شماره ۵)

جدول (۴) جداول ضریب همبستگی، آزمون رگرسیون، آزمون F رگرسیون

همبستگی پیرسون	متغیرها	ضعف اطلاع رسانی	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده
ضریب همبستگی	ضعف اطلاع رسانی کافی و مناسب	۱	۰،۵۳۱
معنی داری	ضعف اطلاع رسانی کافی و مناسب	۰	۰
تعداد	ضعف اطلاع رسانی کافی و مناسب	۱۰۹	۱۰۹
مربوط به ضریب رگرسیون			
مدل	ضریب رگرسیون	ضریب تعیین	ضریب تعدیل
۱	۰،۵۳۱	۰،۲۸۲	۰،۲۷۷
مربوط به آزمون f رگرسیون			
مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات
رگرسیون	۴۰۹۰،۳۸۱	۱	۴۰۹۰،۳۸۱
باقی مانده	۱۰۳۹۰،۱۶۷	۱۰۷	۷۸،۱۲۲
کل	۱۴۴۸۰،۵۴۸	۱۰۸	

جدول (۵) ضریب همبستگی، آزمون رگرسیون، آزمون F رگرسیون

همبستگی پیرسون	متغیرها	عدم آموزش کافی	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده
ضریب همبستگی	عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی	۱	۰،۵۰۶
معنی داری	عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی	۰	۰
تعداد	عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی	۱۰۹	۱۰۹
مربوط به ضریب رگرسیون			
مدل	ضریب رگرسیون	ضریب تعیین	ضریب تعدیل
۱	۰،۵۰۶	۰،۲۵۶	۰،۲۵۰
مربوط به آزمون f رگرسیون			
مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات
رگرسیون	۳۷۰۶،۰۲۳	۱	۳۷۰۶،۰۲۳
باقی مانده	۱۰۷۷۴،۲۵۲	۱۰۷	۸۱،۰۱۱
کل	۱۴۴۸۰،۵۴۸	۱۰۸	

جدول (۶) ضریب همبستگی، آزمون رگرسیون، آزمون F رگرسیون

همبستگی پیرسون	متغیرها	پیچیدگی سازمان	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده
ضریب همبستگی	پیچیدگی سازمان امور مالیاتی	۱	۰,۷۴۵
معنی داری	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده	۰,۷۴۵	۱
تعداد	پیچیدگی سازمان امور مالیاتی	۰	۰,۰۰۰
	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده	۰,۰۰۰	۰
	پیچیدگی سازمان امور مالیاتی	۸۰	۸۰
	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده	۸۰	۸۰
ضریب رگرسیون			
مدل	ضریب رگرسیون	ضریب تعیین	ضریب تعدیل
۱	۷۴۵,۰	۵۵۵,۰	۵۴۴,۰
آزمون f رگرسیون			
مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات
رگرسیون	۱۴۳۵,۵۱۳	۱	۱۴۳۵,۵۱۳
باقی مانده	۱۱۵۲,۱۰۶	۷۸	۲۸۸۰,۳
کل	۲۵۸۷,۶۱۹	۷۹	
		F	معناداری
		۴۹,۸۴۰	۰,۰۰۰

آزمون فرضیه سوم
 برای انجام این فرضیه ابتدا از آزمون همبستگی
 استفاده شده است پس از معنی داری از آزمون
 رگرسیون و سپس برای تأیید ضریب رگرسیون از
 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده
 شد. (جدول شماره ۶)
 جدول (۷) ضریب همبستگی، آزمون رگرسیون، آزمون F رگرسیون

همبستگی پیرسون	متغیرها	ضعف نرم افزار مناسب	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده
ضریب همبستگی	ضعف نرم افزار مناسب	۱	۰,۷۸۸
معنی داری	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده	۰,۷۸۸	۱
تعداد	ضعف نرم افزار مناسب	۰	۰,۰۰۰
	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده	۰,۰۰۰	۰
	ضعف نرم افزار مناسب	۱۰۹	۱۰۹
	کاهش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده	۱۰۹	۱۰۹
مربوط به ضریب رگرسیون			
مدل	ضریب رگرسیون	ضریب تعیین	ضریب تعدیل
۱	۰,۷۸۸	۰,۶۲۰	۰,۶۱۷
مربوط به آزمون f رگرسیون			
مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات
رگرسیون	۸۹۸۰,۲۳۶	۱	۸۹۸۰,۲۳۶
باقی مانده	۵۵۰۰,۳۱۲	۱۰۷	۴۱,۳۵۶
کل	۱۴۴۸۰,۵۴۸	۱۰۸	
		F	معناداری
		۲۱۷,۱۴۶	۰,۰۰

آزمون فرضیه چهارم

برای انجام این فرضیه ابتدا از آزمون همبستگی استفاده شده است پس از معنی‌داری از آزمون رگرسیون و سپس برای تأیید ضریب رگرسیون از آزمون تحلیل واریانس یکطرفه (ANOVA) استفاده شد. (جدول شماره ۷)

در آزمون فرضیه‌ها میانگین جامعه در سطح آلفای ۰/۰۵ مورد بررسی قرار گرفت. در آزمون فرضیه اول این پژوهش، F مشاهده شده در آزمون ۵۲/۳۵۹ است و در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی‌دار است و فرض صفر رد است پس فرضیه اول پژوهش مبنی بر تاثیر گذاری ضعف اطلاع‌رسانی کافی و مناسب بر کاهش اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده تأیید می‌گردد.

در آزمون فرضیه دوم، F مشاهده شده در آزمون ۴۵/۷۴۷ است و در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی‌دار است و فرض صفر رد است پس فرضیه دوم پژوهش مبنی بر تاثیر گذاری عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی بر کاهش اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده تأیید می‌گردد.

در آزمون فرضیه سوم، F مشاهده شده در آزمون ۴۹/۸۴۰ است و در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی‌دار است و فرض صفر رد است پس فرضیه دوم پژوهش مبنی بر تاثیر گذاری پیچیدگی سازمان امور مالیاتی بر کاهش اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده تأیید می‌گردد.

در آزمون فرضیه چهارم، F مشاهده شده در آزمون ۱۲۷/۱۴۶ است و در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی‌دار است و فرض صفر رد است پس فرضیه دوم پژوهش مبنی بر تاثیر گذاری ضعف نرم‌افزار مناسب سازمان امور مالیاتی بر کاهش اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده تأیید می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

به طور کلی نتایج حاصل از این تحقیق را می‌توان بصورت زیر خلاصه نمود:

نتایج تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که عدم اطلاع‌رسانی کافی و مناسب سازمان امور مالیاتی (بعنوان متولی و مجری قانون مالیات بر ارزش افزوده) به مودیان باعث ایجاد مانع برای اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود. طی آزمون همبستگی و رگرسیون محاسبه شده، این فرضیه تأیید می‌گردد. اگر چنانچه اطلاع‌رسانی از طرف سازمان امور مالیاتی خیلی زیاد و به اندازه کافی باشد و یا اینکه حجم فعالیت اطلاع‌رسانی سازمان امور مالیاتی افزایش یابد در نتیجه باعث افزایش امکان اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده خواهد گردید. با توجه به نتایج بدست آمده بنظر میرسد بدلیل اطلاع‌رسانی ناکافی سازمان امور مالیاتی، این قانون هنوز ابهاماتی دارد و سطح معافیت و غیر معاف بدن و تاثیر آن بر قیمت‌های کالاها در اصناف معاف و غیر معاف مشخص نیست. همچنین این امکان وجود دارد که عدم اطلاع‌رسانی جامع و کافی سازمان امور مالیاتی، در مورد مشخصات، ویژگی‌ها و فرآیند اجرایی قانون مالیات بر ارزش افزوده پیش از آغاز مراحل اجرایی آن، موجب ایجاد مانع بر سر راه استقرار و اجرای کامل و صحیح آن شده باشد. اگر چنانچه سازمان امور مالیاتی، هرچه بیشتر نسبت به اطلاع‌رسانی اقدام می‌نمود در نتیجه امکان اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده افزایش می‌یافت و این قانون بصورت بهینه اجرا می‌گردید.

طبق نتایج این تحقیق، عدم آموزش کافی ماموران مالیاتی، از موانع موثر در اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شود. طی آزمون همبستگی و رگرسیون محاسبه شده نیز این فرضیه تأیید می‌گردد، بنابراین فرضیه دوم پژوهش پذیرفته می‌شود. همچنین با توجه به نتایج تحلیل داده‌ها به نظر می‌رسد که سازمان امور مالیاتی در زمینه آموزش کارشناسان و

امور مالیاتی جدید است لذا جدید بودن این بخش حداقل برای کشور محرز بوده، و این امر موجب شده که زمان لازم جهت از بین بردن پیچیدگی‌های سازمان امور مالیاتی در اختیار نباشد. این عاملی می‌تواند برای سازمان در رسیدن به هدف خود یعنی اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده در کشور مساله ایجاد کند. تاثیر پیچیدگی سازمان امور مالیاتی موجود بر اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده از طریق مواردی از قبیل عدم رسیدگی به موقع به پرونده‌های مالیات بر ارزش افزوده، فرآیند موجود در نظام مالیات بر ارزش افزوده به ترتیب اولویت و دارای اهمیت می‌باشد.

با توجه به نتایج آزمون همبستگی که در تحلیل فرضیات این تحقیق بکار گرفته شده است، ضعف نرم‌افزار مناسب در اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده نیز یکی از موانع موثر در اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد. چنین بنظر می‌رسد که سازمان امور مالیاتی بعنوان متولی اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده بایستی تمام تلاش خود را صرف کند تا در زمان اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده از بروز مشکلات ناشی از ضعف نرم‌افزار مناسب جلوگیری کند. ممکن است پاسخ دهندگان اهمیت این عامل را نسبت به عوامل دیگر سنجیده باشند. تاثیر متغیرهای مداخله‌گر نیز نشان می‌دهد که بین نسبت پاسخ‌ها در سطوح مختلف اختلاف معناداری وجود دارد.

فهرست منابع

- ۱) ابریل، لیام و همکاران، ۲۰۰۱، مترجم حدادی، مریم، «مالیات بر ارزش افزوده نوین»، طرح مالیات بر ارزش افزوده، سازمان امور مالیاتی کشور، تهران، ۱۳۸۵.
- ۲) بورد، اردشیر، تاثیر مالیات بر ارزش افزوده در افزایش درآمدهای مالیاتی دولت و مقایسه تطبیقی آن مالیات‌های غیر مستقیم، پایان نامه کارشناسی

ماموران مالیاتی ضعیف عمل کرده است. آموزش کارکنان و ماموران مالیاتی می‌تواند از طریق برگزاری کلاس‌های توجیهی در سازمان‌های مالیاتی در تمام سطوح کشور و همچنین برگزاری سمینارها، همایش‌های تخصصی با هدف تبیین طرح جامع مالیاتی شهرها و استان‌های کشور باشد. هدف از اجرای این طرح‌ها رفع ایرادات و ناهمسویی‌ها در سیاست‌ها، قوانین و فرآیند اجرای مالیات بر ارزش افزوده، رفع ناکارآمدی فرآیندهای آن و ایجاد نگاه یکپارچه به مودیان مالیاتی است که با اجرای این طرح و ارائه آموزش‌های تخصصی به ماموران مالیاتی این مهم میسر می‌باشد. و با عنایت به اینکه اساس هر سیستم مالیاتی موافق و کارآمد، نیروی انسانی متخصص آن نظام می‌باشد سازمان متولی اجرای این نظام مالیاتی، در این زمینه هم موفق عمل نکرده است. و در آخر اینکه اگر چنانچه حجم فعالیت‌ها در رابطه با آموزش ماموران مالیاتی از لحاظ کمی و کیفی بیشتر می‌بود در نتیجه باعث افزایش امکان اجرا بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده می‌شد.

با توجه به نتایج تحلیل آماری انجام شده، پیچیدگی در سازمان امور مالیاتی مانع موثری در اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده شناسایی شده است. و طی آزمون همبستگی محاسبه شده نیز این فرض تائید می‌گردد بنابراین این فرضیه سوم پژوهش حاضر نیز تائید می‌گردد. عبارتی دیگر چنانچه حجم فعالیت‌ها در رابطه با پیچیدگی در سازمان امور مالیاتی از لحاظ کمی و کیفی بیشتر باشد در نتیجه باعث افزایش امکان اجرای بهینه نظام مالیات بر ارزش افزوده خواهد شد. بنابراین برخی از مشکلات اجرایی این قانون بدلیل پیچیدگی سازمان امور مالیاتی می‌باشد و چنین بنظر می‌رسد که راهکارهای اجرا شده از لحاظ کمی و کیفی موثر نبوده است. تحلیل پژوهشگر در مورد یافته‌های این فرضیه این است که از آنجا که به وجود آمدن بخش مالیات بر ارزش افزوده در سازمان

- ارشد، مدیریت مالی، دانشکده امور اقتصادی، ۱۳۸۱.
- (۳) پور مقیم، سید جواد و همکاران، بررسی عوامل موثر بر سطح وصول درآمدهای مالیاتی در سیستم مالیاتی ایران، پژوهشگاه اقتصادی، شماره ۲، ۱۳۸۴
- (۴) پژوهشگران، جمشید، امین، رشتی، ناریس، مالیات‌های سبز: با تاکید بر مصرف بنزین، مجله ویژه اقتصادی، ۱۳۸۵.
- (۵) دلاور، علی، ۱۳۷۴، روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی، موسسه نشر ویرایش.
- (۶) طهماسبی، فرهاد، افضل، اسماعیل، بوستانی، رضا، "نگرشی به مالیات بر ارزش افزوده و چگونگی اجرای آن در ایران"، دفتر طرح مالیات بر ارزش افزوده، سازمان امور مالیاتی کشور، وزارت اداره امور اقتصاد و دارایی، ۱۳۸۳.
- (۷) قریشی، ناصر، عوامل موثر بر افزایش درآمد مالیات‌های غیر مستقیم، پایان نامه کارشناسی ارشد، علوم اقتصادی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، ۱۳۷۸.
- (۸) کمیجانی، اکبر، تحلیل بر مالیات بر ارزش افزوده و بررسی مقدماتی امکان اجرای آن در اقتصاد ایران، دفتر طرح مالیات بر ارزش افزوده، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۴.
- (۹) کوزه گر کالجی، عبدالمجید، "بررسی عوامل موثر برقراری مالیاتی از دیدگاه ممیزان مالیاتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، مدیریت مالی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قائمشهر، ۱۳۸۳.
- (۱۰) مریم حدادی و دیگران، آشنایی با کشورهای مجری نظام مالیات بر ارزش افزوده، ه (تهران: سازمان امور مالیاتی کشور، دفتر طرح مالیات بر ارزش افزوده، ۱۳۸۵، ص ۳)
- (۱۱) نادران، الیاس، صدیقی، حسن، بررسی اثر مالیات‌ها و اجرای آن بر حجم اقتصاد زیرزمینی در ایران
- (۱۲) نادران، عزت ا...، سیف فراقی، مریم، شاهپوریان، فرنگیس، راهنمای عملی فراهم سازی طرح تحقیق، تهران، انتشارات بدر، ۱۳۷۶.
- (۱۳) نقی تبار، رجبعلی، بررسی مسائل و مشکلات مالیات بر ارزش افزوده در استان گلستان در سال ۱۳۷۸، پایان نامه کارشناسی ارشد، مدیریت دولتی، مرکز آموزش مدیریت دولتی مازندران، ۱۳۸۰.
- (۱۴) نمازی، حسین، "مالیات بر ارزش افزوده، انتقال مالیات از درآمد به مصرف، تهران، پژوهشکده امور اقتصادی، شماره ۱، ۱۳۸۰.
- (۱۵) نوربخش، محسن، ۱۳۸۸، "بررسی موانع استقرار نظام مالیات بر ارزش افزوده"، فصلنامه تخصصی مالیات، شماره ششم.
- 16) Cnosson sijbren, "Key Question in considering a value added tax for generaland Eastren European Countries", IMF working paper, 1990-1991.
- 17) Talbot, C. R. S, "Operational Research and The Control of Value Added Tax", Journal of the Operational Research Society, Vol. 33, No. 10, (1982).